AD HYMNOS HOMERICOS.

I.

Hymnus in Apollinem hic illic emendatus.

Recipere Editores debuerant vs. 49 ἐβήσετο pro ἐβήσατο, et vs. 104 ἐβήσεο pro ἐβήσαο. Quis enim amplius dubitat quin hae solae formae genuinae ac probae sint, ἐβήσετο, ἀπεβήσετο, κατεβήσετο, ἐδύσετο, κατεδύσετο, et imperativi βήσεο, δύσεο, ὄρσεο, ἄξεο, λέξεο; et in forma activa ἄξετε et ἀξέμεν pro ἀγάγετε et ἀγαγεῖν. Ἀξέμεν sine mendo evasit in hoc ipso carmine vs. 103.

αἳ δ' Ἶριν προὔπεμψαν — ἀ ξ έ μ ε ν Εἰλείθυιαν.

sed solent scribae sequiorum temporum has formas *primi* aoristi esse opinati vocales permutare, et α pro ε substituere. In Iliad. Θ. 505 recte nunc quidem editur:

ἐκ πόλιος δ' ἄ ξ ε σ θ ε βόας καὶ ἴφια μῆλα.

et vs. 545.

ἐκ πόλιος δ' ἄ ξ ο ν τ ο βόας καὶ ἴφια μῆλα.

ad priorem locum annotatur in Scholiis Venetis: ἡ διπλῆ ὅτι οὐ μέλλοντα σημαίνει τὸ ἄ ξ ε σ θ ε ἀλλ' ἐν ἴσῳ τῷ ἄ γ ε τ ε, melius τῷ ἀγάγεσθε dixisset. Ad alterum: τὸ ἄ ξ α ν τ ο (sic) οὐ τὸν μέλλοντα σημαίνει ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ἄ γ ο ν τ ο, ubi emendandum est ἠ γ ά γ ο ν τ ο. Similiter ad Iliad. Γ. 105.

ἄ ξ ε τ ε δὲ Πριάμοιο βίην.

annotatur: ἡ διπλῆ ὅτι τὸ ἄ ξ ε τ ε οὐ τὸν μέλλοντα σημαίνει, ἀλλ' ἴσον τῷ ἄ γ ε τ ε. Redit eadem forma Iliad. Ω. 778.

ἄ ξ ε τ ε νῦν, Τρῶες, ξύλα ἄςυδε.

et in Odyss. Ξ. 414.

ἄ ξ ε θ' ὑῶν τὸν ἄριςον, ἵνα ξείνῳ ἱερεύσω.

Plane gemella forma est οἶσε, οἴσετε, οἰσέτω (Iliad. T. 173. Odyss. Θ. 255) et saepe οἰσέμεν et οἰσέμεναι pro ἐνεγκεῖν. Sequiores eas formas vitiare solent, et pro ἄξεσθε barbare ἄξασθε, pro ἄξοντο supponunt ἄξαντο, quae scriptura est in libris MSS. tantum non omnibus. Itaque in Aristarchi annotatione, quam supra descripsimus, absurde in Marciano legitur: τὸ ἄξαντο οὐ τὸν μέλλοντα σημαίνει, quasi cavendum esset ne quis crederet ἄξαντο habere *futuri* temporis significationem. Ἄξαντο et ἄξασθε sunt eiusdem farinae atque ἐβήσατο et ἐδύσατο, mera barbaries, quae eximenda est ex Iliad. Ψ. 739.

καί ῥ᾽ ἀπομορξαμένω κονίην δύσαντο χιτῶνας,

imo vero δύσοντο, ut tam saepe alibi δύσετο δ᾽ ἠέλιος. Ἄξεσθε latere videtur in glossa Hesychiana: Ἄξεσθαι: ἀγαγέσθαι, ἀφίξεσθαι, παραγενέσθαι, quae ex duabus glossis Homericis conflata sunt hisce:

Ἄξεσθε: ἀγάγεσθε, et

Ἴξεσθαι: ἀφίξεσθαι, παραγενήσεσθαι.

Idem Hesychius ex Homero habet:

Ἀξέμεναι: ἐνεγκεῖν.

ex Iliad. Ψ. 50:

ἠῶθεν δ᾽ ὄτρυνον — ὕλην τ᾽ ἀξέμεναι. Ἄξετε apud Apollonium est in *Lex. Hom.* in v. Ἄξετε: ἄγετε.

Ἄξετε δὲ Πριάμοιο βίην.

Quae quum certam et exploratam fidem habeant, ferendae non sunt in vetusto carmine formae manifesto mendosae ἐβήσαο et ἐβήσατο, neque apud Homerum δύσαντο. Nemo enim veterum pro δῦναι umquam δύσασθαι dixit, quae forma apud sequiores post Alexandri mortem vitio nata est.

Intolerabilis est hiatus in vs. 54.

οὐδ᾽ εὔβων σε ἔσεσθαι ὀΐομαι οὔτ᾽ εὔμηλον.

eo minus ferendus vel excusandus quo faciliore remedio constat poëtas Epicos molestum hunc vocalium concursum evitare fuisse solitos. Sunt enim quaedam παραπληρωματικά, quibus sicubi rima fatiscit percommode omnes utuntur, ut in vs. 49:

πρίν γ᾽ ὅτε δή ῥ᾽ ἐπὶ Δήλου ἐβήσετο πότνια Λητώ.

voculae γε et ῥα et δή poterant abesse (et aliis locis simill-

mis saepe absunt) nisi *πρίν* producendum fuisset et *τὸ κεχηνὸς τοῦ ῥυθμοῦ* sarciendum. Saepissime sic *ἄρα*, *ἂρ* et *ῥα* nullo sensu interseruntur *ϛοιβῆς δίκην* ut modulus exeat, ut in vs. 55:

οὐδὲ τρύγην οἴσεις οὔτ' ἂρ φυτὰ μυρία φύσεις.

et vs. 83. *ὣς ἄρ' ἔφη*, et vs. 99.

*αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ὄμοσέν τε *τελεύτησέν τε τὸν ὅρκον,*

et ubi non? Ecquis serio credet utrum istae voculae additae sint an non sint quidquam ad sententiam loci attinere? Itaque ubicumque rima est et olim a poëtis inserebantur et nunc a nobis inserendae sunt. Nil peccarunt librarii in vs. 89:

βωμὸς καὶ τέμενος, τίσει δέ σέ γ' ἔξοχα πάντων.

et vs. 128.

οὔ σέ γ' ἔπειτ' ἴσχον χρύσεοι ϛρόφοι ἀσπαίροντα.

Itaque eodem modo molestum hiatum in illo versu vitaverat dicendo:

οὐδ' εὔβων σέ γ' ἔσεσθαι ὀΐομαι οὔτ' εὔμηλον.

Alium hiatum non minus ingratum tolle ex vs. 120:

ἔνθα σε, ἤϊε Φοῖβε, θεαὶ λόον ὕδατι καλῷ.

rescribendo, *ἔνθα σ', ἰήϊε Φοῖβε.*

Egregia Baumeisteri emendatio est versus 104, ubi in libris est:

ὑποσχόμεναι μέγαν ὅρμον χρυσείοισι λίνοισιν ἐεργμένον

sed felicissime Editor restituit poëtae manum:

μέγαν ὅρμον χρύσεον ἠλέκτροισιν ἐερμένον.

commode recordatus duorum Homeri locorum in Odyss. O. 459.

χρύσεον ὅρμον ἔχων μετὰ δ' ἠλέκτροισιν ἔερτο.

et imprimis Σ. 295.

ὅρμον

χρύσεον ἠλέκτροισιν ἐερμένον, ἠέλιον ὥς.

Ex huiusmodi emendationibus certis et evidentibus tuto colligas quales fuerint libri vetustiores, unde descripti sunt Codices, quibus hodie utimur. Quomodo tandem ex *χρύσεον ἠλέκτροισιν ἐερμένον* nasci potuit scriptura sensu vacua haec *χρυσείοισι λίνοισιν ἐεργμένον*, nisi in Codice, quem scriba sequebatur, aut expalluisset atramentum aut rimis charta hiasset, ut obscura quaedam verborum vestigia aut lacerae tan-

tum laciniae superessent, unde indoctus et futilis Graeculus verba *bene Graeca* utcumque exsculpsisset. Fac haec tantum apparuisse ΧΡΥϹЄ * * Λ * * ΟΙϹΙΝЄЄ * ΜЄΝΟΝ, non ii sunt Graeculi, qui ex his docte et perite veram lectionem eliciant. Explent igitur τὸ ἐπελθόν, et diligenter cavendum ne in talibus anxie literarum apices aucupari malis quam ex imo sententiae fundo sanam lectionem eruere. Quam male habiti sint Hymnorum Homericorum Codices, quibus hodie utamur, norunt omnes. Moscoviensis liber quot et quantis mendis vitiisque scateat, quam foede sit interpolatus satis in Hymno in Cererem demonstravimus. Non manasse nostros Codices ex vetustis libris *unciali*, quam vocant, scriptura exaratis compluribus indiciis patet, quorum unum proferam. In libris est in Hymno in Apollinem Pythium vs. 65:

ἔνθεν ἄρ' εἰς ἄμαρτον ἀφίκεο ποιήεντα.

perspicue sic ἄμαρτον in Moscoviensi scriptum est, et levissimus scribae error gravissimum vitium peperit, nam poëta Ἁλίαρτον dederat, ut primus omnium Martinus perspexit. Sunt autem in Codd. Saeculi IX et X λι et μ et λυ — μ tam similia, ut oculis distingui nequeant. Sententia loci et accentus utrum sit verum sola demonstrant. Si in ἄμαρτον litera quae videtur μ esse accentum acutum haberet ἁλίαρτον esse scriptum unusquisque statim videret. Non aliter quam sic κάμπτειν et καλύπτειν dignoscuntur similiaque complura. Nonnulla de genere hoc dedit Valckenaerius ad Adoniaz. p. 226 sq. in his ἀμπόν pro ἄλυπον, δειλία pro δεῖμα, ἀρτυλία pro ἄρτυμα. Impegit ipse Hesychius in Ἐμπάρει: παρεκάλει, quod inter Ἔμπα et Ἐμπαροινοῦντας medium collocavit, sed Ἐλιπάρει dare debuerat. Apud eundem est in v. Θέμεμα pro Θεμέλια et similia quaedam, quae ex quo scribendi genere nata sint vitia satis perspicuum est: non enim minus perspicua est in his vitiorum origo atque in iis, in quibus literae unciales confusae fuerunt. In Codice unico Hesychii in v. Ἐπιωγαί scriptum est ἀμμένοι pro ἁλίμενοι et in v. Μασχαμνόν pro Μασχαλινόν notante ad utrumque locum Schowio. Paene videmus oculis scripturam quae hos errores peperit. Porsonus in Adversar. p. 64. apud Athenaeum p. 106 F. pro ἐπικάμψας ἐπιπλόῳ emendavit ἐπικαλύψας: hoc

ipsum in unico Codice Marciano scriptum esse vidi. Conf. quae annotarunt Intt. ad Hesych. v. Ἁλίαρτος.

Perperam Editor librorum auctoritatem deseruit in vs. 128, ubi dedit:

οὔ σέ γ' ἔπειτ' ἴσχον χρύσεοι ϛρόφοι ἀσπαίροντα
οὐδ' ἔτι δεσμά σ' ἔρυκε.

revoca ex libris δέσματ' ἔρυκε. Lingua Homerica duas formas huius nominis habet, δεσμός et δέσμα. Δεσμοὶ τεχνήεντες sunt quibus Vulcanus Martem et Venerem irretivit in Odyss. Θ. 296. De iisdem dixit vs. 278.

ἀμφὶ δ' ἄρ' ἑρμῖσιν χέε δέσματα κύκλῳ ἁπάντῃ.

Vitiosa est forma ἐβίβασκεν in vs. 133.

ὣς εἰπὼν ἐβίβασκεν ἐπὶ χθονὸς εὐρυοδείης,

nam formae huiusmodi augmentum non admittunt. Poëtam dedisse suspicor προβίβασκεν.

Rarum et exquisitum vocabulum est, quo utitur poëta vs. 162 κρεμβαλιαϛύς. Nusquam alibi legitur, nec quisquam veterum Criticorum nobis vocabulum pervetus interpretatus est, nam veteres γλῶσσαι ex Hymnis Homericis in copiis Hesychianis nullae insunt. Verbum κρεμβαλιάζειν innotuit nobis per eruditos Atticistas e Comoedia Attica. Legebatur olim κρεμβαλιάζειν alicubi apud Hermippum, cuius locum sed mutilatum et corruptum servavit nobis Athenaeus pag. 636 D. Instrumenta musica enumerans commemorat τὰ κρέμβαλα, *crepitacula*, additque: Ἕρμιππος δ' ἐν Θεοῖς τὸ τούτοις κρούειν κρεμβαλίζειν εἴρηκεν ἐν τούτοις·

Λεπάδας δὲ πετρῶν ἀποκόπτοντες κρεμβαλίζουσιν.

Veram formam κρεμβαλιάζουσιν olim Critici repererunt et metri anapaestici indicio et Grammaticorum auctoritate, de qua dicam ubi prius Hermippi fragmentum mutilum explevero. Simul sententia et metrum aliquid excidisse demonstrant inter ἀποκόπτοντες et κρεμβαλιάζουσιν. Restitues locu in integrum scribendo:

λεπάδας δὲ πετρῶν ἀποκόπτοντες
(κρούοντες) κρεμβαλιάζουσιν.

praecedens ΑΠΟΚΟΠΤΟΝΤЄC propter *ὁμοιοτέλευτον* secundum participium ΚΡΟΤΟΝΤЄC sede sua expulit. Didymus ex Hermippi loco verbum rarissimum recepit *εἰς τὴν Κωμικὴν Λέξιν*, cuius eximiam partem in gaza Hesychiana habemus superstitem. Ex hoc ipso Didymi libro descripsit Hesychius haec: *Κρεμβαλιάζειν: κογχύλια καὶ ὀςᾶ ἅμα συγκρούοντας ἐρισμόν τινα ἦχον ἀποτελεῖν τοὺς ἀρχομένους.* Vera lectio est *κογχύλια καὶ ὄςρακα συγκρούοντες ἔρρυθμόν τινα ἦχον ἀποτελεῖν τοῖς ὀρχουμένοις.* Didymo haec deberi et per se satis constare poterat, nam quidquid de genere hoc apud Hesychium passim legitur, id omne *ἐκ τῆς Διδύμου Κωμικῆς Λέξεως* descriptum esse novimus, sed accedunt duo testes gravissimi, quos producam. Alter est Athenaeus l. l. ita scribens: *Δίδυμος δέ φησιν εἰωθέναι τινὰς ἀντὶ τῆς λύρας κογχύλια καὶ ὄςρακα συγκρούοντας ἔρρυθμον ἦχόν τινα ἀποτελεῖν τοῖς ὀρχουμένοις, καθάπερ καὶ Ἀριςοφάνη ἐν Βατράχοις φάναι.* Apparet ex iis, quae continuo praecedunt, Didymum sic verbum *κρεμβαλιάζειν* interpretari. Addiderat locum ex Ranis vs. 1305:

ἐνεγκάτω τις τὸ λύριον. καίτοι τί δεῖ
λύρας ἐπὶ τούτοις; ποῦ 'ςὶν ἡ τοῖς ὀςράκοις
αὕτη κροτοῦσα; δεῦρο, Μοῦσ' Εὐριπίδου,
πρὸς ἥνπερ ἐπιτήδειον ταῦτ' ᾄδειν μέλη.

quae quum pereruditus Criticus olim interpretaretur haec annotavit: *ὅτι φαίνονταί τινες ἀγοραῖοι κρούοντες τοῖς ὀςράκοις καὶ προσᾴδοντες τῷ κρούματι τῷ διὰ τούτων.* — *Δίδυμος δὲ προστίθησιν ὅτι εἰώθασιν ἀντὶ λύρας κογχύλια καὶ ὀςράκια κρούοντες ἔρρυθμόν τινα ἦχον ἀποτελεῖν τοῖς ὀρχουμένοις.* Prior pars annotationis videtur esse Aristophanis Byzantini, qui quum *τὸ σημεῖον* (*τὸ* X) versiculo apposuisset, huius rei rationem de more reddidit: (*τὸ* X) *ὅτι φαίνονταί τινες κτἑ.* Eandem glossam Aelius Dionysius *ἐν τοῖς Ἀττικοῖς Ὀνόμασιν*, (cuius libri bonam partem in Photii Lexico superesse demonstravimus) sic interpretatur apud Photium: *Κρεμβαλιάζειν: ἐλεφαντίνοις τισὶ κροταλίζειν*, qui locus et ipse unius vocabuli defectu mendosus est: lege: *ἐλεφαντίνοις τισὶ* (*κροτάλοις*) *κροταλίζειν.* Vides cur nomen perierit. Simul vides cur *τὰ κρέμβαλα* et *κρεμβαλιάζειν*

tam raro inveniantur. Nempe Graeci *κρόταλα* et *κροταλίζειν* dicere solebant, ut iam apud Herodotum est II. 60: *αἵτινες τῶν γυναικῶν κρόταλα ἔχουσαι κροταλίζουσι*, quod ipsum Hermippus de gigantibus, credo, dixerat *κρεμβαλιάζουσιν*. Vocabulum iam olim in Graecia rarissimum *τὰ κρέμβαλα* Peripateticorum doctissimus Dicaearchus *περὶ τοῦ τῆς Ἑλλάδος βίου* scribens apud Athenaeum p. 636 C. attulit ex antiquo hymno in Dianam sed ea verba in unico Codice Marciano tam corrupta sunt ut nulla emendandi spes superesse videatur. Ex ipso Codice haec descripsi:

ἄρτεμι σοιμετι Φρὴν ἐΦίμερον
ὑμνονϋεναι τε ὅθεν αδε τισ ἀλλὰ
χρυσοΦανια κρέμβαλα χαλκοπάραα
χερσίν,

unde nihil sani extrico, nisi quod in *αδε τισ*, quod Editores in *ᾇδέ τις* refinxerunt, inesse suspicor *ἄδε τίν*, *placuit tibi*, et in fine loci, *ἐλεΦάντινα κρέμβαλα χαλκοπάρῃα χερσίν.*

Κρεμβαλιαστύς apud Hymni auctorem non de crepitaculis esse dictum, sed de cantu *vocibusque modulatis*, quas Deli virgines, Apollinis antistites suavissime referebant, reliqua pars loci luculenter declarat:

πάντων δ' ἀνθρώπων Φωνὰς καὶ κρεμβαλιαστὺν
μιμεῖσθ' ἴσασιν. Φαίη δέ κεν αὐτὸς ἕκαστος
Φθέγγεσθ', οὕτω σΦιν καλὴ συνάρηρεν ἀοιδή.

Voces omnium cantusque tanto canendi artificio reddebant, ut suam quisque vocem sibi audire videretur. Credo, diversae aetatis et conditionis hominum, puta senum, virorum, puerorum, bellatorum, matronarum preces vel laudes Apollinis sic imitabantur, ut ipsos te audire putares.

II.

Hymn. in Apoll. Pythium vs. 52—59.

Accentus vitiose positus obscuravit sententiam loci et infelicem peperit Criticorum coniecturam temere in textum receptam in his versibus Hymni in Apollinem Pythium:

Ὀγχηστὸν δ' ἷξες Ποσιδήϊον ἀγλαὸν ἄλσος·
ἔνθα νεοδμὴς πῶλος ἀναπνέει ἀχθόμενός περ
ἕλκων ἅρματα καλά. χαμαὶ δ' ἐλατὴρ ἀγαθός περ
ἐκ δίφροιο θορὼν ὁδὸν ἔρχεται· οἱ δὲ τέως μὲν
κείν' ὄχεα κροτέουσιν ἀνακτορίην ἀφιέντες.
εἰ δέ κεν ἅρματ' ἄγωσιν ἐν ἄλσεϊ δενδρήεντι
ἵππους μὲν κομέουσι, τὰ δὲ κλίναντες ἐῶσιν.
ὣς γὰρ τὰ πρώτισθ' ὁσίη γένεθ'· οἱ δὲ ἄνακτι
εὔχονται, δίφρον δὲ θεοῦ τότε μοῖρα φυλάσσει.

sic vs. 57 de Barnesii coniectura edidit Baumeister, *εἰ δέ κεν ἅρματ' ἄγωσιν* quum sit in libris omnibus *ἄγησιν*, quo nihil verius, modo intelligas quid insit in vetere scriptura ΑΓΗϹΙΝ. Nempe nihil ea scriptura cum verbo *ἄγειν* habet commune, sed ad verbum *ἄγνυμι* referenda est, scribendumque non *ἄγῃσιν*, sed *ἀγῇσιν*, ab *ἐάγην*. Poëta dixerat: *ἐὰν δὲ τὰ ἅρματα καταγῇ*, ubi currus *fractus fuerit.* Lingua Epica utitur verbo simplici *ἄγνυμι*, *ἔαξα*, *ἐάγην*, pro quo postea composito *κατάγνυμι* Graeci omnes utebantur. Similiter olim *ὄλλυμι* dicebant et *φθείρω* et *κτείνω* et *θνήσκω*, postea *ἀπόλλυμι*, *διαφθείρω*, *ἀποκτείνω* et *ἀποθνήσκω*. Homerus saepius aoristo *ἐάγη* utitur, ut in *νῦν δέ μοι ἐν χείρεσσ' ἐάγη ξίφος*, et sine augmento Iliad. Π. 801:

πᾶν δέ οἱ ἐν χείρεσσιν ἄγη δολιχόσκιον ἔγχος.

Itaque coniunctivi forma est *ἀγῇ* vel *ἀγῇσιν*. In Iliade et Odyssea ubique verbum *ἄγνυμι* servat τοῦ *δίγαμμα* manifesta vestigia, ut apud Hesiodum in notissimo *καυάξαις* id est ΚΑϜϜάξαις. Vitiosa mihi semper visa est lectio loci in Odyss. Τ. 539.

ἐλθὼν δ' ἐξ ὄρεος μέγας αἰετὸς ἀγκυλοχείλης
πᾶσι κατ' αὐχένας ἧξε καὶ ἔκτανεν,

ubi reponendum esse censeo *πᾶσι κατ' αὐχέν' ἔαξε*, non minus enim numerus singularis in *αὐχένα* requiritur quam consueta Homeri forma *ἔϜαξε*, quae nullo modo in *ἧξε* coalescere potuit. In Hymnis Homericis usus veteris litterae Aeolicae vix rarus apparet et optime dici potuit, *εἰ δέ κεν ἅρματ' ἀγῇσιν*. Poterat dicere *ἅρμα Ϝαγῇσιν*, et *τὸ δὲ κλίναντες ἐῶσιν*, sed in *ἄγνυμι* quoque usus τοῦ *δίγαμμα* obsoletus erat. Itaque in vetustissimis Neptuni ludis equestribus

citato cursu equi currum rapiebant, auriga in medio cursu exsiliebat, ruunt equi in lucum κείν' ὄχεα κροτέοντες (quod Homero sublectum est Iliad. O. 453), currus ad arborem allisus *diffrangitur*, quo facto equis prospiciunt, currum ad arborem inclinatum relinquunt. Omnia sic expedita sunt et perspicua. Quod poëta dixit Ὀγχηστὸν esse Ποσιδήϊον ἀγλαὸν ἄλσος, idem Homerus iisdem verbis dixerat Iliad. B. 506:

Ὀγχηστόν θ' ἱερὸν Ποσιδήϊον ἀγλαὸν ἄλσος.

Admoneo Strabonis causa, qui libr. IX. p. 412 Cas. ita scribit: Ὀγχηστὸς δ' ἐστὶν — ἐν ὕψει κείμενος ψιλὸς ἔχων Ποσειδῶνος ἱερὸν καὶ αὐτὸ ψιλόν. οἱ δὲ ποιηταὶ κοσμοῦσιν ἄλση καλοῦντες τὰ ἱερὰ πάντα κἂν ᾖ ψιλά. Dissentit alius testis oculatus, qui saeculo fere post Strabonem eadem loca peragravit, Pausanias IX. 26. 5: qui se vidisse narrat ἐρείπια Ὀγχηστοῦ —. ἐπ' ἐμοῦ δὲ ναός τε καὶ ἄγαλμα Ποσειδῶνος ἐλείπετο Ὀγχηστίου καὶ τὸ ἄλσος, ὃ δὴ καὶ Ὅμηρος ἐπῄνεσεν. Quomodo Strabo et Pausanias in concordiam redigi possint quaerant alii. Fefellit Strabonem opinio ἄλσος pro *templo* dici: non est enim recordatus Hymni Homerici, ubi in ludis equestribus τοῦ Ὀγχηστίου Ποσειδῶνος dicuntur equi excusso auriga frangere currum ἐν ἄλσεϊ δενδρήεντι. Iuvat eadem opera emendare locum ex antiquissimo Pamphi Hymno in Neptunum apud Pausaniam VII. 21. § 9. Πάμφως δέ, ὃς Ἀθηναίοις τοὺς ἀρχαιοτάτους τῶν ὕμνων ἐποίησεν, εἶναί φησι τὸν Ποσειδῶνα

ἵππων τε δωτῆρα νεῶν τ' ἰθυκρηδέμνων.

corruptum est δωτῆρα, quod nec metro convenit. Emendandum esse censeo:

ἵππων τ' εὐθυντῆρα νεῶν τ' ἰθυκρηδέμνων.

illo enim nomine et equorum *rectorem* et navium poëtae appellabant.

Ruenti metro subveniendum est vs. 195. ubi editur:

ἐξ οὗ νῦν Πυθὼ κικλήσκεται· οἱ δὲ ἄνακτα
Πύθιον καλέουσιν ἐπώνυμον.

simplicissimum est reponere:

Πύθιον ἀγκαλέουσιν ἐπώνυμον.

Turpe vitium inolevit vs. 265 in his:

ἔνθ' ἐκ νηὸς ὄρουσεν ἄναξ ἑκάεργος Ἀπόλλων

— —

ἐς δ' ἄδυτον κ α τ έ δ υ σ ε διὰ τριπόδων ἐριτίμων.

ubi sine mora κατέδυνε revocandum est. Perinde est καταδύομαι et καταδύνω dicere sensu intransitivo pro *subire*, *penetrare* in aliquem locum, et de sole dictum *occidere*. Reliqua tempora sunt καταδύσομαι, κατέδυν et Epicum κατεδύσετο pro κατέδυ et καταδέδυκα. Transitiva sunt καταδύω *demergo*, *deprimo*, et καταδύσω et κατέδυσα. Itaque absurdum est dicere Ἀπόλλων κ α τ έ δ υ σ ε ν ἐς ἄδυτον. Sine vitio legitur Hymno in Mercurium vs. 68:

Ἠέλιος μὲν ἔ δ υ ν ε κατὰ χθονός.

et vs. 197:

ταὶ δ' ἔβαν ἠελίοιο νέον κ α τ α δ υ ο μ έ ν ο ι ο.

et vs. 146:

Ἑρμῆς — μεγάροιο διὰ κλήϊθρον ἔ δ υ ν ε ν.

et vs. 237:

σπάργαν' ἔσω κ α τ έ δ υ ν ε.

ad hunc igitur usum constantem et perpetuum locus accommodandus est.

Pessimum in modum scribae et scioli mulcarunt locum vs. 309 sqq. ubi Apollo Cretensibus, quos invitos Crisam deduxerat, ita imperat:

Ξεῖνοι, τοὶ Κνωσσὸν πολυδένδρεον ἀμφινέμεσθε
τὸ πρίν, — —

— —

ἄγεθ' ὡς ἂν ἐγὼ εἴπω πείθεσθε τάχιστα·
ἱστία μὲν πρῶτον κάθετον λύσαντε βοείας,
νῆα δ' ἔπειτα μέλαιναν ἐπ' ἠπείρου ἐρύσασθε,
ἐκ δὲ κτήμαθ' ἕλεσθε καὶ ἔντεα νηὸς ἐΐσης,
καὶ βωμὸν ποιήσατ' ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης·
πῦρ δ' ἐπικαίοντες ἐπί τ' ἄλφιτα λευκὰ θύοντες
εὔχεσθαι δὴ ἔπειτα παριστάμενοι περὶ βωμόν.

et post pauca:

ὡς ἐμοὶ εὔχεσθαι Δελφινίῳ.

— —

δειπνῆσαί τ' ἄρ' ἔπειτα
καὶ σπεῖσαι μακάρεσσι θεοῖς
αὐτὰρ ἐπὴν σίτοιο μελίφρονος ἐξ ἔρον ἧσθε,
ἔρχεσθαί θ' ἅμ' ἐμοὶ καὶ ἰηπαιήον' ἀείδειν.

Descripsi compluscula, ex quibus vera lectio exsculpi et stabiliri possit. Nempe absurdum est quod Apollo ad hanc virorum multitudinem verba faciens utitur *duali* numero:

ἱςία μὲν πρῶτον κάθετον λύσαντε βοείας.

Pugnat manifesto haec loquendi forma cum rei natura certaque ac necessaria sermonis Graeci lege et consuetudine, quam nemini violare aut deserere ius fuit umquam. Qui duos alloquitur ei plurali numero uti licet, sed si quis ad multos verba facit ei numero duali uti non licet. Est haec nata, non scripta lex, cui parendum est omnibus qui nolunt insanire aut delirare videri. Quae secus admissa esse eruditis videntur omnia vitiosa esse apparet. Teneamus igitur hoc firmiter, fieri non posse ut qui hymnum hunc in Apollinem olim panxit quisquis fuit ita sit locutus:

ξεῖνοι, ἱςία κάθετον λύσαντε βοείας.

Teneamus hoc quoque nihil esse mendosius quam Codices, unde Hymni Homerici sumti sint, quos omni genere vitiorum et errorum obsitos esse negat nemo et passim a futilissima Graeculorum natione sic interpolatos, ut pro vera et genuina lectione olim obscurata aut deleta inania sciolorum commenta exhibeant. Ecquis vano et mendaci testi credet id quod fieri non possit esse aliquando factum? Nemo paulo sanior hoc sustinebit facere. Superest igitur ut amissam antiquam lectionem quaeramus, si forte ex reliqua parte loci indagari possit. Cum versu corrupto

ἱςία μὲν πρῶτον κάθετον λύσαντε βοείας

componamus primum vs. 325:

ἱςία μὲν πρῶτον κάθεσαν λῦσαν δὲ βοείας.

et statim nascetur suspicio participium λύσαντε male pro verbo finito esse suppositum. Solent enim in talibus poëtae eadem verba mutata tantum forma iterare, ita ut si quis praemisisset

ἱςία μὲν πρῶτον κάθετον λύσαντε βοείας

ei sit necessario dicendum, ut significet facta esse quae Deus imperasset:

ἱςία μὲν πρῶτον κάθεσαν λύσαντε βοείας.

Refert autem alia versus forma, in qua est verbum duplex κάθεσαν λῦσαν δέ, et morem usitatum veteribus cantoribus in tali re et est naturae rei, qua de agitur, convenientior. Nempe qui Graece ita dicit κάθετον ἱςία λύσαντε βοείας iubet τὰς βοείας λῦσαι primum, deinde καθεῖναι τὰ ἱςία, ut in μολὼν λαβέ, ἀνάγνωθι λαβών, εἶπε γελάσας, similibusque permultis.

Videndum ergo nunc nobis est an aliquid ex totius loci conformatione eruere possimus, quod omnes has difficultates molestiasque removeat. Diligenter considerato loco id me reperisse arbitror, nempe Apollo in tota hac ad Cretenses oratione *infinitivos pro imperativis* usurpaverat, quorum pars salva evasit, pars alia aliter concepit vitium. Sine labe elapsa haec sunt πῦρ δ' ἐπικαίοντες — εὔχεσθαι δὴ ἔπειτα παριςάμενοι περὶ βωμόν, et ὡς ἐμοὶ εὔχεσθαι et δειπνῆσαί τ' ἄρ' ἔπειτα et σπεῖσαι μακάρεσσι θεοῖς et

ἔρχεσθαί θ' ἅμ' ἐμοὶ καὶ — ἀείδειν.

Caeteri infinitivi omnes in priore parte loci diversis modis vitiati sunt, sed deprensa semel fraude in integrum restitui poterunt. Ecce emicat in primo versu optima et expeditissima scriptura haec:

ἱςία μὲν πρῶτον καθέμεν λῦσαι δὲ βοείας.

Antiqua scriptura ΚΑΘΕΜΕΝΛΥϹΑΙΔΕ incertum quo casu in vulgatam κάθετον λύσαντε abiit, sive quis offensus repentina conversione modorum πείθεσθε — καθέμεν λῦσαι δέ de suo imperativum κάθετον intulit, sive in libro lacero et perroso paucae verborum laciniae ΚΑΘΕ***ΛΥϹΑ** a sciolo temere suppletae sunt. In sqq. ἐρύσασθε nullo negotio in ἐρύσασθαι refingendum est, et βωμὸν ποιήσατ' ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης in βωμὸν ποιῆσαι ἐπὶ ῥ. θ. Unum est paulo ad emendandum molestius in versu 311:

ἐκ δὲ κτήμαθ' ἕλεσθε καὶ ἔντεα νηὸς ἐΐσης,

ubi metrum ἑλέσθαι respuit. Conieci poëtam dedisse:

ἐκ δὲ κτήμαθ' ἑλεῖν καὶ ἔντεα νηὸς ἐΐσης.

Nihil enim refert utrum ἐξαιρεῖσθαι an ἐξαιρεῖν in tali argumento dicatur. Ergo omnes omnino difficultates remotae erunt et apte omnia decurrent ubi ita correxeris:

ἱςία μὲν πρῶτον καθέμεν λῦσαι δὲ βοείας,
νῆα δ' ἔπειτα μέλαιναν ἐπ' ἠπείρου ἐρύσασθαι,
ἐκ δὲ κτήμαθ' ἑλεῖν καὶ ἔντεα νηὸς ἐΐσης,
καὶ βωμὸν ποιῆσαι ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης·
πῦρ δ' ἐπικαίοντες ἐπί τ' ἄλφιτα λευκὰ θύοντες
εὔχεσθαι δὴ ἔπειτα παριςάμενοι περὶ βωμόν.

Praeterea in vs. 297:

ξεῖνοι, τοὶ Κνωσσὸν πολυδένδρεον ἀμφινέμεσθε
τὸ πρίν.

ne sit ambigua forma repone ἀμφενέμεσθε. Augmentum enim omitti non solet in iis verbis, ubi praesentis et imperfecti formae sola augmenti accessione distinguuntur.

Est in eodem Hymno et alius locus, ubi dualis haud minis absurde positus est atque in illo versu unde eum expulimus. Post quatuor versus optimos ex Odyssea desumtos vs. 274—278. ὦ ξεῖνοι, τίνες ἐςέ; — κακὸν ἀλλοδαποῖσι φέροντες; haec adduntur:

τίφθ' οὕτως ἧσθον τετιηότες οὐδ' ἐπὶ γαῖαν
ἐκβῆτ' οὐδὲ καθ' ὅπλα μελαίνης νηὸς ἔθεσθε;

eosdem illos Cretenses Apollo alloquitur, quos vi tempestatis raptos quum Pylum peterent sinum Crisaeum intrare et Crisam appellere coëgerat. Non potuit ad illam multitudinem uti duali numero τίφθ' οὕτως ἧσθον τετιηότες; Baumeister duali numero, ut videtur, nihil offensus integerrimum τετιηότες tentavit et τετιηότε recepit in textum ἀκρίτως πάνυ simulque immanem hiatum invehit. Non est vulgata lectio ab ipso vetere cantore profecta. Per ipsam rei naturam et certum loquendi usum ἧσθον in ea re ponere non licebat, sed nunc quoque fucum nobis fecerunt temerarii correctores lacunam vetusti libri utcumque sarcientes. Fieri potest ut verum sit:

τίπτε κάθησθ' οὕτω τετιηότες;

aut aliud quid huiuscemodi, sed ἧσθον τετιηότες verum esse non potest. Ubi scioli aliquid de suo commenti sunt, difficillimum est aliquid certi praestare, nam praeter vulgatae labem certi nihil est in iis, ubi non uno modo et sententiae et Graecitati potest subveniri. Facilior aliquanto ratio

est ubi in uno tantum verbo futilium Graeculorum temeritas grassata est, id quod factum esse suspicor in versu huius Hymni 118:

λάϊνον οὐδὸν ἔθηκε Τροφώνιος ἠδ' Ἀγαμήδης
υἱέες Ἐργίνου φίλοι ἀθανάτοισι θεοῖσιν.

Ferrum et saxa concoquere poterit cuius stomachus singularem numerum ἔθηκε sine ulla molestia feret. Supererat, credo, ΕΘ***ΤΡΟΦ, quod equidem in hunc modum expleverim:

λάϊνον οὐδὸν ἔθεντο Τροφώνιος ἠδ' Ἀγαμήδης.

Vitiosa forma irrepsit in vs. 342:

ἄκμητοι δὲ λόφον προσέβαν ποσὶν, αἶψα δ' ἵκοντο
Παρνησὸν καὶ χῶρον ἐπήρατον.

namque Graeci veteres non ἄκμητος dicebant sed ἀκμής, ut ἀδμής et ἀβλής, ut προβλής, ἀρρώξ, ἀγνώς, ὠμοβρώς similiaque multa. Opponi solent τοῖς κεκμηκόσιν οἱ ἀκμῆτες praeeunte Homero Iliad. Λ. 802:

ῥεῖα δέ κ' ἀκμῆτες κεκμηότας ἄνδρας ἀϋτῇ
ὤσαισθε πρὸς ἄςυ.

priscum vocabulum recentiores quidam scriptores, ut multa alia, recoxerunt et habent saepe in ore. Ἄκμητος qui dixerit veterem quidem et probatum scriptorem vidi neminem. Sequiores analogiam secuti, quae ἀδμής et ἄδμητος, ἀβλής et ἄβλητος, ἀρρώξ et ἄρρηκτος, ἀγνώς et ἄγνωςος suppeditabat, ἄκμητος quoque admiserunt. Ἀκμῆτες nunc quidem recte legitur in Hymno in Mercurium vs. 102:

ἀκμῆτες δ' ἵκανον ἐπ' αὔλιον ὑψιμέλαθρον.

sed libri vitiosum ἀδμῆτες exhibent, quod optime Ilgenius correxit.

Quaerit ex Apolline dux Cretensium vs. 348:

ὦ ἄν', ἐπειδὴ τῆλε φίλων καὶ πατρίδος αἴης
ἤγαγες, — πῶς καὶ νῦν βιόμεσθα; —
οὔτε τρυγηφόρος ἥδε γ' ἐπήρατος οὔτ' εὐλείμων,
ὥς' ἀπό τ' εὖ ζώειν καὶ ἅμ' ἀνθρώποισιν ὀπηδεῖν.

exemta una litterula in ultimo versu scribendum:

ὥς' ἀπό τε ζώειν.

Plane alienum ab huius loci sententia est τὸ εὖ ζῆν. Nil nisi de *victu* solliciti sunt novi sacrorum Apollinarium antistites. Agrum vident neque arationi idoneum neque pastioni. Ἀποζῆν sive ἀποζώειν dicuntur illi quibus ad vitam sustentandam satis est, ut apud Thucydidem noto loco I. 2: νεμόμενοι τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι ὅσον ἀποζῆν καὶ περιουσίαν χρημάτων οὐκ ἔχοντες — οὐ χαλεπῶς ἀπανίσταντο, et sic saepe apud alios.

Apollo suos antistites sine cura esse iubet, namque victum opimum et epulas sine ullo labore numquam iis defore, vs. 358:

δεξιτερῇ μάλ' ἕκαστος ἔχων ἐν χειρὶ μάχαιραν,
σφάζειν αἰεὶ μῆλα· τὰ δ' ἄφθονα πάντα παρέσται,
ὅσσα ἐμοί κ' ἀγάγωσι περικλυτὰ φῦλ' ἀνθρώπων.

Intolerabilis in ultimo versu hiatus est, quem nullo negotio sic removebis ut scribas:

ὅσσα κ' ἔμοιγ' ἀγάγωσι.

Apollo novis sacerdotibus officia et munera quibus fungi debeant describit his verbis vs. 360:

νηὸν δὲ προφύλαχθε, δέδεχθε δὲ φῦλ' ἀνθρώπων
ἐνθάδ' ἀγειρομένων καὶ ἐμὴν ἰθύν τε μάλιστα.

ultima, ut vides, mendosissima sunt, sed frustra, credo, ex τε μάλιστα aliquid sani elicies. Requiritur imperativus aliquis, unde pendeant verba ἐμὴν ἰθύν, id est τὴν ἐμὴν ὁρμήν. Dicere potuit: custodite mihi templum, affluentem huc undique hominum multitudinem excipite, et *observate* quo ego intendam animum, id est hoc agite quid ego velim, capessite mea imperia. Nihil autem huiuscemodi ex ΤΕΜΑΛΙϹΤΑ exsculpi potest. Habemus iterum veterem lacunam temere et sine sensu expletam. Reponi poterit id quod simul sententiae et linguae Epicae conveniat, neque opus erit anxie litterarum ductus et apices respicere. Ipse nihil reperi quod ab omni parte satisfaceret et Oedipum exspecto. Dixisse autem Apollinem aliquid in hanc sententiam: facite id quod ego volo, mihi dicto audientes estote, declarant ea quae continuo addidit:

εἰ δέ τι τηΰσιον ἔπος ἔσσεται ἠέ τι ἔργον
ἄλλοι ἔπειθ' ὑμῖν σημάντορες ἄνδρες ἔσονται,
τῶν ὑπ' ἀναγκαίῃ δεδμήσεσθ' ἤματα πάντα.

haec quidem satis perspicua sunt, sed tamen alunt aliquid vitii. Perperam enim composita sunt τῶν ὑπ' ἀναγκαίῃ δεδμήσεσθε. Graecum est δέδμημαί τινι et δέδμημαι ὑπό τινι, ut in Iliad. Γ. 183:

ἦ ῥά νύ τοι πολλοὶ δεδμήατο κοῦροι 'Αχαιῶν.

et in Odyss. Γ. 304:

δέδμητο δὲ λαὸς ὑπ' αὐτῷ.

sed δέδμημαι ὑπ' ἀναγκαίῃ τινός dici non potest. Facillimum est hanc difficultatem tollere. Poëta dederat:

τοῖς ὕπ' ἀναγκαίῃ δεδμήσεσθε.

et ἀναγκαίῃ de more significat *vi coacti*, ἠναγκασμένοι, ut in Iliad. Δ. 300:

κακοὺς δ' εἰς μέσσον ἔλασσεν,
ὄφρα καὶ οὐκ ἐθέλων τις ἀναγκαίῃ πολεμίζοι.

et multis aliis locis. Sciolus ὑπ' ἀναγκαίῃ coniuncta esse ratus molestum τοῖς in τῶν converterat.

Admonet me forma δεδμήσεσθε formarum quarumdam apud Homerum, in quibus plerosque errare video: etiam Buttmannum, cui in talibus antepono neminem. In usu esse perhibent formas δαμάω et δαμάζω, quarum illa et *praesentis* temporis et *futuri* vim ac notionem contineat. Non est ita. Δαμάζω poëtis epicis numquam fuit in usu, qui aoristo utebantur frequentissime δαμάσαι et δαμάσασθαι, ut πετάσαι, κρεμάσαι, κεράσαι aliisque, quorum praesens forma non in -ζω, sed in -ννυμι exibat. Praesens est in carmine Epico δάμνημι et δάμναμαι. Sat saepe δάμνημι et δάμνησι leguntur, quibus accedit imperfectum δάμνα et ἐδάμνα. Vitiosus est locus in Iliad. Ξ. 199:

δὸς νῦν μοι φιλότητα καὶ ἵμερον ᾧτε σὺ πάντας
δαμνᾷ ἀθανάτους ἠδὲ θνητοὺς ἀνθρώπους.

ubi emendandum est δάμνασαι pro δαμνᾷ, quemadmodum in Hymno in Cererem πίλνασαι pro πιλνᾷ revocavimus. Dicebant igitur Δάμνημι et Δάμναμαι, et in aoristo ἐδάμασσα. Tum δέδμημαι, ἐδμήθην et δεδμήσομαι, ut τέτμημαι, ἐτμήθην,

τετμήσομαι, ἐκτετμήσομαι. Pro ἐδμήθην promiscue ἐδάμην et ἐδαμάσθην usurpari solebant. Futurum formae activae apud Homerum est δαμόω, ut κρεμόω ex κρεμάσω, κρεμάω, κρεμῶ, κρεμόω Iliad. H. 83:

τεύχεα συλήσας οἴσω προτὶ Ἴλιον ἱρὴν
καὶ κ ρ ε μ ό ω προτὶ νηὸν Ἀπόλλωνος ἑκάτοιο.

Ut igitur κρεμάννυμι habet κρεμόω et ἐκρέμασα, sic δάμνημι habet δαμόω et ἐδάμασα (ἐδάμασσα). Legitur illa futuri forma in Iliad. X. 271:

οὔ τοι ἔτ' ἔσθ' ὑπάλυξις, ἄφαρ δέ σε Παλλὰς Ἀθήνη
ἔγχει ἐμῷ δ α μ ά ᾳ· νῦν δ' ἀθρόα πάντ' ἀποτίσεις.

et in Iliad. Z. 368:

οὐ γὰρ οἶδ' ἢ ἔτι σφιν ὑπότροπος ἵξομαι αὖτις
ἦ ἤδη μ' ὑπὸ χερσὶ θεοὶ δ α μ ό ω σ ι ν Ἀχαιῶν.

et de his quidem locis nulla est controversia. Errant eruditi in tertio futuri exemplo, quod exstat in Iliad. A. 61:

Ἀτρεΐδη [1]), νῦν ἄμμε παλιμπλαγχθέντας ὀΐω
ἂψ ἀπονοςήσειν, εἴ κεν θάνατόν γε φύγοιμεν,
εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δ α μ ᾷ καὶ λοιμὸς Ἀχαιούς.

sed nemo praesertim admonitus, si ea verba diligenter consideraverit, punctum temporis poterit dubitare quin εἰ in ea verborum compositione debeat *futurum* habere, ut in noto oraculo:

εἰ γὰρ τ ε κ ν ώ σ ε ι ς παῖδ', ἀ π ο κ τ ε ν ε ῖ σ' ὁ φύς.

et passim ac paene constanter in illa orationis forma apud omnes. Perinde est enim in tali re ubi est in apodosi futurum, in protasi ponere aut εἰ vel εἰ μή cum *futuro*, aut ἐάν vel ἐάν μή cum *coniunctivo*. Apponam ex Homero unum exemplum sed illi loco simillimum ex Iliad. E. 350:

εἰ δὲ σύγ' ἐς πόλεμον π ω λ ή σ ε α ι ἦ τέ σ' ὀΐω
ῥ ι γ ή σ ε ι ν πόλεμόν γε καὶ εἴ χ' ἑτέρωθι πύθηαι.

et alterum ex Homerico Hymno in Mercurium vs. 176:

---

1) Sic per diaeresin scribendum Ἀτρεΐδη, nam tetrasyllabum hoc est, ut in omnibus huiuscemodi formis apud Homerum olim Digamma erat insertum, ΠηλεFίδης, ἈτρεFίδης. Itaque qua de causa apud Homerum εὐπλοΐη scribendum, sic et Ἀτρεΐδης, Πηλεΐδης similiaque incipiunt a dactylo.

εἰ δέ μ' ἐρευνήσει Λητοῦς ἐρικυδέος υἱός
ἄλλο τί οἱ καὶ μεῖζον ὀΐομαι ἀντιβολήσειν.

Ergo manifestum est δαμᾷ illic quoque esse futurum et verbi δαμάω nec vola nec vestigium superest.

Forma δαμάσσομεν, quae legitur in Iliad. X. 176, et δαμάσσεται Iliad. Λ. 478 et Φ. 226 sunt coniunctivi epico more correpti pro δαμάσσωμεν et δαμάσσηται.

In Homerico δαμᾷ nil iuvant veteres Lexicographi aut eruditi magistri. Apud Hesychium est Δαμᾷ: δαμάζει, quod sine controversia ad Homeri locum in Iliad. A. 61 est referendum. Vitiose apud eundem de eodem verbo hae glossae supersunt:

Δαμάσσετο: ἐδάμασε. pro Δαμάσσατο.
Δαμνᾶται: ἕλκει, βιάζεται, φθείρει. pro Δάμναται.
Δάμνει: δαμνάζει.
Δαμνήσει: δαμάσει.
Δάμνεται: δαμάζεται.

mendosa omnia pro Δάμνησι et Δάμναται. Nihili est Δάμνει pro Δάμνησι haud secus atque δαμνάζει pro δαμάζει. Pessime corruptum est Δεδήμνατο (inter Δεδηγμένος et Δεδιηκόνηκα collocatum) pro Δεδμήατο. Corruptum est Δμήτρα: δαμάςρα pro Δμήτειρα: δαμάςρια, sed omnium flagitiosissime vitiata sunt haec: Δμῆσαι: δαμάσαι, κρατῆσαι, et Ἔδαμνον: ἐδάμαζον. Utraque forma absurda est et Δμῆσαι et Ἔδαμνον ex magistellorum vitio nata, quos saepissime in manifestis erroribus deprehensos si audebis contemnere recte facies.

III.

Ad Hymnum in Mercurium.

Pauca adiiciam de locis quibusdam vitiatis in Hymno in Mercurium, in quo praeter complures lacunas, sat multa sunt ἀνηκέςως ἔχοντα, quae omnem emendaturi operam et studium pertinaciter eludunt. Leviora quaedam paullo melius quam adhuc factum est constitui posse videntur.

Superest vetus scripturae mendum in vs. 48:

πειρήνας διὰ νῶτα λιθορρίνοιο χελώνης.

quid enim sibi vult πειρήνας, διαπειρήνας νῶτα? Nihil ista significant. Verum esse suspicor τετρήνας διὰ νῶτα, id est διατετρήνας sive διατρήσας νῶτα. Sic enim Mercurius πῆξε ταμὼν δόνακας καλάμοιο. Quum nil nisi ЄΤΡΗΝΑϹ in vetusto libro appareret confusis T et I, sciolus aliquis Π praefixit, et sic τετρήνας in πειρήνας abiit.

Leve scripturae mendum male a Graeculo curatum peperit graviorem errorem in vs. 94:

τόσσον Φὰς συνέσευε βοῶν ἴφθιμα κάρηνα.

Scriptum erat, ut opinor, ΦΑϹЄϹЄΤЄ omissa altera sibilante pro τόσσον Φὰς ἔσσευε, quo facto aliquis metrum sarcire volens συνέσευε commentus est. Ἔσσευα Homericum est, non ἔσευα, et ἐσσεύετο, ἐσσεύοντο. Neque verbo composito locus est: ἔσσευε βοῶν ἴφθιμα κάρηνα, simpliciter est ἤλασε τὰς βοῦς, non συνήλασεν. Recte composito utitur vs. 106:

καὶ τὰς μὲν συνέλασσεν ἐς αὔλιον ἀθρόας οὔσας,

ubi creticus ἀθρόας metrum iugulat, ut vides. Insinuavit se ἀθρόας in verae lectionis locum, quam non difficile esse arbitror e fuga retrahere et in pristinam sedem reducere. Nempe sententia loci salva est, cui ἀθρόας egregie conveniret si per metrum eo vocabulo uti liceret. Quaerendum igitur id est quod habeat eandem significandi potestatem et numeris sit accommodatum. Non est autem diu quaerendum, nam unum tantum vocabulum est quod rei simul et versui conveniat ἁλέας, ut poëta dederit:

καὶ τὰς μὲν συνέλασσεν ἐς αὔλιον ἁλέας οὔσας.

Ἁλής et ἀθρόος est idem, ut ἁλίζειν, συναλίζειν et ἀθροίζειν, συναθροίζειν. Ἁλής, pro quo Homerus ἀολλής dicere solet, frequentissimo usu teritur apud Iones et Dores et crebro apud Herodotum legitur et Hippocratem. Hinc nata sunt ἁλία et ἁλιάζω, συναλιάζω et ἁλίζω, συναλίζω et ἁλιακτήρ. Ἁλία pro ἐκκλησία praesertim apud Dores usitatum est et hinc συναλιάζω apud Aristophanem in Lysistrata vs. 93:

τίς δ' αὖ συναλίαξε τόνδε τὸν ϛόλον
τὸν τᾶν γυναικῶν;

Hinc est apud Hesychium Ἁλιακτήρ: τόπος ἐν ᾧ ἀθροίζονται οἱ Σικελοί. Iones ἁλίζειν et συναλίζειν dicebant, quod ab iis

Xenophon sumsit, quum Athenienses συλλέγειν, συνάγειν, ἀθροίζειν pro eo solerent dicere. De quantitate primae syllabae dubitaverit forte aliquis propter Homericum ἅλις, quod priorem corripit, sed dubitare neminem sinet Euripides, qui bis usus est verbo Ionico ἀλίζειν prima producta. In *Hercule Fur.* vs. 412 est trochaicus dim. catal.

ἄγορον ἀλίσας φίλων.

et senarius in *Heraclidis* vs. 404:

χρησμῶν δ' ἀοιδοὺς πάντας εἰς ἓν ἀλίσας.

omnem denique scrupulum evellet Callimachi scazon:

εἰς τὸ πρὸ τείχευς ἱρὸν ἀλέες δεῦτε.

Rescribendum esse ἀλέας pro ἀθρόας eo magis simile veri videbitur ubi reputaveris antiquum vocabulum ἀλής ita in libris explicari solere, ut ei ἀθρόος superscribatur. Apud Herodotum ἀλής et ἀλίζειν integra manserunt. Apud Hippocratem non semper ἀλής aut corruptelam aut interpolationem effugit. Recte habet apud Hippocr. *de Morbis* p. 464, 13 Foes. ὅταν φλέγμα ῥυῇ ἀλὲς κάτω, sed in re eadem legitur p. 451, 47: ὅταν φλέγμα ῥυῇ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἀλὲς [ἀθρόον] ἐς τὴν ἄνω κοιλίην. Dubitasne quin ἀθρόον sit scioli interpretamentum praecedentis ἀλές? Similiter in *Coac.* p. 169 C. φλέγμα ἀλὲς [συχνὸν] σὺν πόνῳ διέρχεται scioli manus συχνόν videtur addidisse. Aliud genus erroris est apud Hippocr. *de morbis mulierum* p. 604, 50: βιασθεῖσαι ὑπὸ τοῦ αἵματος ἀλέως ἐξαπίνης κατελθόντος. Nihili est ἀλέως et emendandum est ἀλέος ἐξαπίνης κατελθόντος. Saepe vidi genitivos βαρέος, βαθέος, ταχέος in — έως depravatos. Itaque quum olim in Hymno Homerico ΑΛΕΑΣ legeretur, suprascriptum interpretamentum ἀθρόας ita uti fit in antiquae lectionis locum subrepsit.

Nihili verbum legitur vs. 109:

δάφνης ἀγλαὸν ὄζον ἑλὼν ἐπέλεψε σιδήρῳ.

namque ἐπιλέπειν contra rei naturam formatum est. Λέπειν admittit composita ἐκλέπειν, ἀπολέπειν et περιλέπειν, quibus plurimi utuntur, sed ἐπιλέπειν neque dixit quisquam nec dicere potuit. Reponendum est ἀπέλεψε σιδήρῳ. Saepe in hoc verbo scribae peccant. Quod Homerus graphice dixerat Iliad. Φ. 455:

ϛεῦτο δ' ὅγ' ἀμφοτέρων ἀπολειψέμεν οὔατα καλά,

alii olim in ἀποκοψέμεν depravarunt, alii in ἀπολουσέμεν, et apud Hesychium portentose dederunt stipites: ἀπολελειψεμένου τὰ καλά. Eximia est emendatio versiculi Euripidei in Cyclope vs. 236 a Ruhnkenio reperta, qui pro

μάϛιγί τ' εὖ τὸ νῶτον ἀποθλίψειν σέθεν,

acutissime correxit ἀπολέψειν. Quemadmodum proprie dicitur ὄζον sive κλάδον σιδήρῳ ἀπολέπειν, sic figurate Euripides dixit τὸ νῶτον ἀπολέπειν μάϛιγι.

Non est forma epica, quae legitur vs. 140: ἐμάρανε:

ἀνθρακιὴν δ' ἐμάρανε κόνιν δ' ἀμάθυνε μέλαιναν.

requiritur enim vel ἐμάρηνε vel imperfectum ἐμάραινε.

Sine sensu positum est participium νέμοντα vs. 188:

ἔνθα γέροντα
κνώδαλον εὗρε νέμοντα παρὲξ ὁδὸν ἕρκος ἀλωῆς.

Repositam dudum oportuit Ruhnkenii emendationem δέμοντα, coll. vs. 87. δέμων αἴθουσαν ἀλωήν.

Reperta est vera lectio sed ab Editore spreta vs. 202:

ὦ φίλος, ἀργαλέον μὲν ὅσ' ὀφθαλμοῖσιν ἴδοιτο
πάντα λέγειν.

ἴδοιτο intelligi non potest. Id quod sententia loci postulat Graece duobus modis dici solet, aut ὅσα ἴδοι τις aut ὅσα ἴδοιο. Illo modo loquuntur Attici, hoc epici utuntur. Olim Barnesius ἴδοιο restituit, quod unice verum est.

Obiter repone vs. 233 κατεβήσετο pro barbaro κατεβήσατο, et vs. 255 θᾶσσον pro Attico θᾶττον, et vs. 274 vetus εἰ δ' ἐθέλεις pro novitio εἰ δὲ θέλεις.

Ferri nullo modo potest quod editur vs. 365:

ἤτοι ἄρ' ὣς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἕζετο Φοῖβος Ἀπόλλων

inepte ἄρ' inseritur duobus locis. Ex Homero, unde hic versus cum aliis plurimis sumtus est, reponendum:

ἤτοι ὅγ' ὣς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἕζετο.

Mendum inest in vs. 374:

μηνύειν δ' ἐκέλευεν ἀναγκαίης ὑπὸ πολλῆς
πολλὰ δ' ἔμ' ἠπείλησε βαλεῖν ἐς Τάρταρον εὐρύν.

requiro enim futuri formam solutam βαλέειν et verbum compositum ἐπαπειλεῖν *addere minas*. Quamobrem ita dedisse poëtam arbitror:

πολλὰ δ' ἐ π η π ε ί λ ε ι β α λ έ ε ι ν.

apte componuntur duo imperfecta ἐκέλευεν — ἐπηπείλει. Traaticius est scribarum error, quo π et μ confunduntur. Exempla sunt passim obvia. Luculentissimum est in huius loci vicinia vs. 357, ubi in Codd. est διὰ πῦρ μάλ' ἄμησεν, sed palmaria emendatione διαπυρπαλάμησεν restituit Ilgenius.

Eximendus est intolerabilis hiatus e versu 398:

ἐς Πύλον ἠ μ α θ ό ε ν τ α ἐ π' Ἀλφειοῦ πόρον ἷξον,

non ea fuit veterum cantorum infantia ut istiusmodi versum pangerent. Confusae sunt duae praepositiones et ita rescribendum:

ἐς Πύλον ἠμαθόεντα κ α τ' Ἀλφειοῦ πόρον ἷξον.

cursum fluminis secuti Pylum pervenisse dicuntur.

Reliquos Hymnos Homericos in aliud tempus sepono.

C. G. COBET.

THEMISTII LOCUS CORRECTUS.

De imitatione Dei scribit Themistius pag. 9 A. μιμεῖται δὲ ἐκεῖνον οὐχ ὁ τὰς τιμὰς αὐτοῦ διώκων ἀλλ' ὁ τὴν ἀρετήν, οὐδὲ ὅϛις ἀξιοῦται ζηλωτὴς ἀλλ' ὅϛις ὢν μεταδίδωσιν. Ultima sunt sensu vacua, sed certa correctione in integrum restitui possunt. In ΩΝ inerat ὧν, non ὤν, et sic erat scribendum: ἀλλ' ὅϛις ὧν μεταδίδωσιν. Itaque quae praecedunt in hunc modum corrigenda sunt: οὐδὲ ὅϛις ὧν ἀξιοῦται ζηλωτὴς ἀλλ' ὅϛις ὧν μεταδίδωσιν, quae sententia tam perspicua quam vera est.

C. G. COBET.